

Література

1. Мостепанюк А. В. Ризики реалізації проектів державно-приватного партнерства: причини виникнення та механізм управління / А. В. Мостепанюк // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – №1. – С. 356-367.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

В. В. СМАЧИЛО, канд. екон. наук, доц.,
проф. кафедри економіки

І. А. СКРИПКА, студ.

*Харківський національний університет будівництва та архітектури,
м. Харків*

Трансформації соціально-економічних систем спричинили виникнення інноваційної форми ведення бізнесу – соціальне підприємництво, започаткування якого відносять до кінця ХХ ст. Незважаючи на досить недовге існування цієї інституції, їх діяльність вважають ефективною у розв’язання проблем суспільства. На відміну від соціально відповідального бізнесу, даний вид підприємництва першочергово спрямований на вирішення соціальних проблем громади, регіону, держави, а вже потім – на отримання економічного ефекту від господарювання. Можна вважати, що вказаний тип підприємств частково перебирає на себе роль держави і тому є необхідним елементом в державних механізмах розвитку.

Розвиток соціального підприємництва широко представлений як у європейських країнах (Великобританія, Німеччина, Норвегія, Фінляндія, Іспанія, Італія, Польща, тощо), так і американських (США, Канада, Бразилія) та азійських (Південна Корея, Японія, Тайвань). Але на думку [1], Україні, де даний вид діяльності лише на початковому етапі свого розвитку, ближче саме європейський шлях розвитку.

Країни Європи, де рівень розвитку соціального підприємництва має більш високий ступінь, аніж в Україні, вже накопили певний досвід підтримки державою цієї сфери діяльності, визначивши її пріоритетною. Звернемося до досвіду становлення соціального підприємництва в країнах,

які вважаються лідерами в цій сфері: Великобританія та Німеччина (табл. 1).

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз діяльності соціальних підприємств в країнах Європи

Ознака порівняння	Велика Британія	Німеччина
Кількість соціальних підприємств	70 тис.	Понад 100 тис.
Кількість працівників	Понад 2 млн. осіб	2,5 млн. осіб
Наявність законодавчої бази	Так	Так
Оборот по соціальним підприємствам	24 -27 млрд £	-
Державна підтримка	Так	Так

Для динамічного розвитку соціального підприємництва у Великобританії існує розгалужена інфраструктура підтримки, в якій можна виділити 4 основні складові: заохочення соціального підприємництва; передзапуски та інкубатори; сталий розвиток і ріст; копіювання, відтворення [2]. Соціальні підприємства Великобританії мають цілий ряд варіантів фінансування, відкритих для них: гранти; соціальні інвестиції; капітал пацієнта; позики; бонди; бонди соціального впливу - Social Impact Bonds (SIBs); інвестиції в акціонерний капітал; інвестиції в квазі-акціонерний капітал; краудфандінг. В той же час, незважаючи на широку популярність соціального підприємництва, доступ до належного фінансування є бар'єром номер один для соціальних підприємств Великобританії.

Сфера соціального підприємництва в Німеччині стрімко зростає завдяки підтримки з боку урядових програм, що обумовлено зацікавленістю політиків, адже соціальні підприємства здійснюють істотний економічний вплив. Спостерігається сильний поштовх у краудфандінгу групових інвестиціях як інноваційних варіантах фінансування. До основних трендів в Німеччині слід віднести: „гібридне“ фінансування як стандарт; „інвестування впливу“ як виклик до набуття приватного капіталу; підвищення інтересу в університетах і заснування PhDз соціального підприємництва. В той же час, як недолік, німецькі фахівці виділяють відсутність інфраструктури та програми підтримки для соціальних стартапів в порівнянні зі «звичайними» стартапами. Найбільш відомими фондами, які здійснюють фінансування

соціальних проєктів є Фонд соціального підприємництва Шваба, Ashoka та BonVenture.

В Німеччині відсутня єдина юридична форма для суб'єктів соціального підприємництва. До них можуть відноситися різні фонди (*Stiftungen*), асоціації (*Vereinen*), товариства с обмеженою відповідальністю (*GmbHs*), кооперативи (*Genossenschaften*). Тому розрахувати вклад такого виду підприємництва в економіку країни досить складно. В Німеччині було розроблено стандарти соціальної звітності за допомогою яких контролюється та регулюється діяльність соціальних підприємств в різних країнах. Слід зазначити, що німецькому місту Вісбадену лабораторія Grameen Bank в 2010 році надала статус міста соціального бізнесу [3].

Держава відіграє вагомую роль у створенні та розвитку соціальних підприємств, а тому, відповідно до вище зазначеного, активізація розвитку соціальних підприємств в Україні вимагає розробки відповідної державної стратегії, зокрема, розробку спеціальної законодавчої бази для функціонування соціальних підприємств, відповідної програми розвитку з визначеними пріоритетами їх державної фінансової підтримки, створення інструментів залучення бізнесу та громадських організацій для розвитку соціального підприємництва, та створення сприятливих умов у сфері оподаткування малих підприємств, оскільки більшість соціальних підприємств функціонують у формі малого підприємства.

Література

1. Березяк І. І. Зарубіжний досвід та вітчизняні реалії становлення соціального підприємництва / І. І. Березяк // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол.: І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 31–36.
2. Richardson M. Social Enterprise: Lessons learned from the UK// Доповідь на II Всеукраїнському форумі соціальних підприємців. Київ, 16.11.2016.
3. Социальное предпринимательство в Германии // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.rfwiki.org/wiki/Социальное_предпринимательство_в_Германии